

Landelijk Netwerk Veilig Thuis

Correspondentieadres:
Landelijk Netwerk Veilig Thuis
t.a.v. mw. Mr. Caroline van Dijk,
secretaris
p.a. GGD/GHOR Nederland
Zwarte Woud 2
3524 SJ Utrecht
mail: cvandijk@ggdghor.nl

Aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
drs. M.J. van Rijn
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Uw kenmerk: 1039005-157567-J
Datum: 21 november 2016

Geachte heer Van Rijn,

Het Netwerk Veilig Thuis maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de voorgestelde wijziging van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en van het Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Zoals wij ook in onze position paper aan de vaste Kamercommissie voor VWS meldden, menen wij dat uw voorstellen ter verbetering van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling daadwerkelijk kunnen leiden tot een verbetering van de praktijk. De voorstellen passen ook bij de adviezen die het Netwerk VT in de voorbereiding heeft gegeven. Het zal echter aankomen op goede uitvoering. Dat vraagt een uitstekende voorbereiding en extra investeringen.

De verwachtingen zullen, terecht, nog hoger worden dan ze nu al zijn. Elk relevant signaal zal opvolging moeten krijgen. Dat vraagt veel van de (voorbereiding van de) uitvoering. Investeringen zijn nodig bij zowel de beroepsgroepen die signaleren als bij de VT-organisaties die adequaat zullen acteren op de signalen (meldingen zowel als adviesvragen). Over de vraag wat de voorgestelde aanpassing concreet voor de VT's zal gaan betekenen, overleggen we in eerste instantie graag nader met de heer Jan Dirk Sprokkereef en vervolgens ook met u.

Wij menen echter dat ook al met een aantal aanpassingen in de tekst van het in consultatie gegeven Besluit en meer specifiek de toelichting bij dat Besluit, een betere basis kan worden gelegd c.q. randvoorwaarden kunnen worden geschapen voor een gedegen uitvoering ervan. Dat zou alle betrokkenen volgens ons kunnen helpen bij het bereiken van het door ons allen gewenste doel: voorkomen van (escalatie van) huiselijk geweld en kindermishandeling en herstellen van duurzame veiligheid.

Wij hopen dat u onze wijzigingsvoorstellen, die wij hebben opgenomen in de bijlage achter deze brief, wilt meenemen in het verdere proces naar de uiteindelijke invoering van het Besluit.

Vanzelfsprekend zijn we te allen tijde graag bereid om nadere toelichting te geven of verder mee te denken.

Namens het Netwerk Veilig Thuis,

Tanno Klijn, voorzitter

Voorstellen voor aanpassing van de tekst van de (toelichting bij de) voorgestelde wijziging van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen

1. Aandachtsfunctionaris

In de Wet meldcode is het aanstellen van een aandachtsfunctionaris niet verplicht gesteld. Het ministerie van VWS erkent evenwel (zie 'basismodel meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling' p. 36) dat een dergelijke functionaris "echter wel een belangrijke rol (kan) vervullen in de ondersteuning van de medewerkers en van de leiding van de instelling in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en bij het volgen van de stappen van de meldcode".

Inmiddels is begin 2012 de Landelijke vakgroep aandachtsfunctionarissen kindermishandeling tot stand gekomen als stichting (en sinds maart 2014 als vereniging) in opdracht van het Nederlands Jeugdinstituut. De Vakgroep stelt op haar website dat binnen de aanpak een van de (verplichte) stappen van de Wet Meldcode, stap 2, impliceert dat de professional een deskundige collega of aandachtsfunctionaris consulteert en dat dit impliceert dat die specifieke deskundigheid ook in huis (binnen de organisatie) aanwezig moet zijn. Organisaties waar de meldcode op van toepassing is, wordt daarom geadviseerd om een Aandachtsfunctionaris aan te stellen. "Bij voorkeur is dit iemand uit het middenmanagement of een medewerker die zich bezig houdt met kwaliteit-, zorg- en/of veiligheidsbeleid binnen de organisatie. De Aandachtsfunctionaris heeft een adviserende rol richting de beleidsontwikkeling en een coördinerende rol bij de uitvoering van de stappen van de meldcode indien er een vermoeden is van kindermishandeling/huiselijk geweld."

De toelichting op de voorgestelde wijziging van het Besluit vermeldt de, ons inziens belangrijke, aandachtsfunctionaris slechts één maal (en tussen haakjes). Deze marginale aandacht voor de rol die een aandachtsfunctionaris kan en – volgens ons – zou moeten spelen, vinden wij niet passen bij de grote(re) verantwoordelijkheid die de betrokken bewindspersonen bij de beroepsgroepen wil neerleggen.

In onze position-paper aan de Tweede Kamer hebben wij gesteld dat: "Door de grotere verantwoordelijkheid van de beroepsgroepen, zal de behoefte aan kennisvergroting toenemen. Dat op zichzelf draagt weer bij aan het herkennen van symptomen en het adequaat daar op reageren." En passend bij die constatering, adviseren wij dan ook: "...dat de aanstelling van aandachtsfunctionarissen verplicht gesteld moet worden binnen de meest relevante beroepsgroepen. Dit dwingt organisaties tot (door)ontwikkeling van kennis en bundeling van ervaringen waarmee professionals in de praktijk worden gesteund." Vanzelfsprekend blijft het vragen van advies bij Veilig Thuis tijdens het doorlopen van stap 2 van de meldcode altijd mogelijk. Maar om meerdere redenen is het verstandig als eigen collega's, die de specifieke doelgroep kennen, als eerste meedenken met de professional. Zij weten op welk moment in het beroepsproces het beste welke uitvraag of handeling kan worden gedaan, zij weten waar de professional dan specifiek op moet en kan letten, zij weten aan te sluiten bij de aanwezig geachte expertise en het jargon van de professional, etc. Zo kunnen zij een adequate liaisonfunctie vervullen tussen de professional enerzijds en Veilig Thuis anderzijds.

De inzet van aandachtsfunctionarissen zal er mede toe leiden dat de meldingen die Veilig Thuis ontvangt van hogere kwaliteit zullen zijn dan indien professionals individueel en zonder raadpleging van een expert in de eigen organisatie een melding moeten doen. Ook zal die melding naar verwachting dan de informatie bevatten waarmee Veilig Thuis meteen aan de slag kan. Dit werkt efficiënter en effectiever voor alle betrokkenen en is uiteindelijk ook minder belastend voor de personen over wie de melding gaat.

Voorstel: Kondig een wetswijziging aan waarmee het aanstellen van aandachtsfunctionarissen verplicht wordt gesteld, in ieder geval voor grotere organisaties, instellingen of praktijken. Voor wat betreft de verantwoordelijkheden van de aandachtsfunctionaris kan aansluiting worden gezocht bij de taken zoals beschreven in de functiebeschrijving uit het Handelingsprotocol (<http://www.handelingsprotocol.nl/informatie/157-functiebeschrijving-aandachtsfunctionaris>)

2. Toezicht op uitvoering

Waar sprake is van een op de wet gebaseerde plicht (i.c. om te melden), past een maatregel die er op toeziet of en hoe voldaan wordt aan die plicht. De toelichting bij het voorstel tot wijziging spreekt hier dan ook terecht van het opleggen van een eis ("zodanig dat melden bij Veilig Thuis vereist is"). Welke 'sanctie' volgt op het niet voldoen aan de eis die de wet professionals oplegt? Wij menen dat de voorgestelde wijziging van het Besluit en de toelichting daarop hier (te) veel ruimte laat om er van op aan te kunnen dat met de voorgestelde wijziging het gewenste doel wordt bereikt: het verbeteren van de effectiviteit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (aldus de nota van toelichting).

Uit eigen ervaring weten de VT-organisaties dat er op z'n minst een aanmoedigende werking uitgaat van inspectiebezoeken en -onderzoeken. Zo de interne organisatieprocessen al uit zichzelf voorzien in voortdurende kwaliteitsverbetering, mede ingegeven door nieuwe wetgeving, dan nog kan de rol van de inspectie dat proces versnellen. Zeker nu de inspecties in het algemeen ook steeds meer vooraf meedenken in oplossingsrichtingen in plaats van achteraf vaststellen van tekortkomingen, pleiten wij voor een grotere rol van alle relevante inspectiediensten in het bevorderen van de toepassing van de opdracht die de voorgestelde wijziging van het Besluit aan betrokken professionals geeft.

Voorstel: Kondig aan dat het Rijk in overleg treedt met alle betrokken inspectiediensten over de wijze waarop zij de beroepsgroepen kunnen ondersteunen bij het toepassen van het voor de beroepsgroepen geldende afwegingskader waarbij het doel is dat iedere professional daadwerkelijk in elke situatie van (een vermoeden van) ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling een melding doet bij VT. Vanaf ongeveer een jaar na invoering van het afwegingskader, dus rond begin 2019, zouden de inspectiediensten de uitvoering van het afwegingskader onderdeel moeten laten uitmaken van de door hen uit te voeren inspectieonderzoeken.

Voor die beroepsgroepen waarvoor geen formeel toezichtskader (en/of toezichthouder) beschikbaar is, zou het Rijk in overleg moeten treden met de (collectiviteit van) opdrachtgevers voor die diensten. Zij zullen dan bij het contracteren moeten wijzen op deze specifieke taak en expliciete

verantwoording moeten vragen ten aanzien van het uitoefenen van die taak. Dat zal in de meeste gevallen gaan om gemeenten.

3. Criterium 'aard en ernst'

De twee meest fundamentele, voorgestelde wijzigingen in het geldende regime van de meldcode, zijn de verplichting tot het doen van een melding én de beoordeling ("nader te bepalen" volgens de toelichting) van de mate van ernst van het signaal. Het advies waarop de voorgestelde wijziging zich baseert, stelt voor dat de verschillende beroepsgroepen een norm opstellen m.b.t. wanneer vanwege de aard en ernst (=mate van onveiligheid) het melden bij VT tot de professionele verantwoordelijkheid wordt gerekend.

VT ziet aan de ene kant het belang ervan dat elke professional op grond van zijn/haar specifieke expertise een inschatting maakt van de aard en mate van ernst van het geweld. Een arts signaleert uiteraard andere feiten dan een leerkracht. Waar VT zich echter wel zorgen om maakt is het verschil in benadering dat kan ontstaan bij welke signalen (vermoedens) van huiselijk geweld en kindermishandeling men in ieder geval meldt. Die grens moet helder zijn en, hoewel aan de hand van verschillende type signalen door de professionals te onderkennen, eenduidig over waar een melding bij VT op zijn plaats is.

Het risico dat de wetgever niet moet willen lopen, is dat de meldplicht met de voorgestelde wijziging *de facto* niet dichterbij een 'plicht' komt dan tot nu toe het geval was. Ook in het huidige, geldende regime wordt het aan de professionals overgelaten te beoordelen wanneer zij zelf vinden dat de tijd rijp is om een melding te doen (Basismodel: "Meent de beroepskracht dat hij met zijn organisatie (...) dan doet hij een melding zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht (...)"). Van belang is dan ook dat de door de beroepsgroepen te formuleren, collectieve basisnorm samen met VT wordt ontwikkeld. De gezamenlijk inspanning zou zich daarbij dus moeten richten op het vinden van een zodanige definitie van 'ernstige signalen' dat landelijk *de facto* een gelijksoortige ondergrens voor het doen van meldingen ontstaat.

De mededeling in de toelichting dat "om de beroepsgroepen terzijde te staan ook de kennis en ervaring van partijen zoals het Netwerk Veilig Thuis (....) worden betrokken", vinden wij te vrijblijvend.

Voorstel: Stel in de toelichting onomwonden dat het evident is dat de totstandkoming van veldnormen – en dan met name de basisnorm – in een gezamenlijk ontwikkelproces tussen beroepsgroepen en VT geschiedt. Dat is niet alleen van belang om een situatie van (mogelijk) ernstige huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen onderzoeken, maar helpt ook bij het verstaan van elkaars taal én het bouwen aan goede samenwerkingsafspraken.

4. Wanneer verandert de praktijk?

De toelichting zegt dat tot 1 januari 2018 nodig is om het afwegingskader te ontwikkelen. Dit zegt evenwel nog niets over de toepassing van het kader. Goed nota moet worden genomen van de noodzaak om de professionals te informeren en trainen in het toepassen van het ontwikkelde kader.

Door daarover niets in de toelichting op te nemen kan ofwel het beeld ontstaan dat 'als we maar een kader hebben, voldoen we aan de wettelijke regeling en daarmee is het klaar' ofwel de, eveneens ongewenste, druk ontstaan dat per die datum ook iedere professional het kader meteen in de praktijk zal moeten toepassen.

Voorstel:

- a. Wij stellen voor om in de toelichting op het wijzigingsvoorstel op te nemen op welk concreet moment de beroepsgroepen worden geacht het afwegingskader daadwerkelijk toe te passen. Er zal na het gereed komen van het afwegingskader nog ruimte moeten zijn voor implementatie, waaronder training van professionals. Daarvoor is volgens ons zeker nog een extra jaar na het gereed komen van het afwegingskader nodig. Daarna is volgens ons strikt toezicht op de naleving van de opgestelde afwegingskaders aangewezen (zie onder 2.).
- b. Alternatief: Wij kunnen ons ook voorstellen dat de toelichting vermeldt dat in de op te stellen afwegingskaders verplicht wordt opgenomen op welk moment en welke wijze de inwerkingtreding in de praktijk geregeld zal zijn.